

bijlage bij het

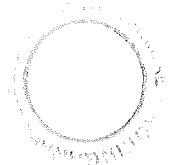
CPN-verkiezingsprogramma

1981 over

ontwikkelingshulp

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

UITGAVE: Communistische Partij van Nederland
Hoogte Kadijk 145 1018 BH Amsterdam
telefoon:afd. Voorlichting 020-254614

BIBLIOTHEEK RU GRONINGEN

2300 3094

SOLIDARITEIT

In de strijd voor de vrede, tegen agressieve imperialistische plannen, is een gemeenschappelijk optreden van de bevolking in de hoogontwikkelde kapitalistische landen, de volken van de socialistische landen en de van vroeger direct koloniaal bestuurde landen onontbeerlijk.

Dit samengaan is van de grootste betekenis, zeker in een tijd dat het bestaan van socialistische landen nieuw perspectief opent voor de strijd van alle volkeren voor vrijheid en werkelijke nationale onafhankelijkheid.

Sinds de tweede wereldoorlog hebben de massa's in de koloniaal overheerste landen belangrijke successen geboekt in de vrijheidsstrijd.

Deze successen zijn onuitwisbaar en het zijn mijlpalen in de geschiedenis. De oude imperialistische mogendheden zijn niet in staat gebleken hun ouderwetse koloniale regimens te handhaven. Na de wereld-veranderende Russische revolutie, de ineerstorting van het Duitse fascisme in Europa en van het Japanse rijk in Zuidoost Azië, de vestiging van de Chinese Volksrepubliek en de glorieuze overwinning van de Democratische Republiek Vietnam, is de situatie drastisch veranderd.

Ook de consolidatie van het socialisme in Noord-Korea en in Cuba vormt daarvan het sprekende bewijs.

Die gebeurtenissen zijn een enorme stimulans geweest voor socialisme en vrijheid.

De vrijheidsstrijd heeft in de overgrote meerderheid van de koloniale landen geleid tot het afdwingen van de staatkundige zelfstandigheid: een duidelijk eerste doel van iedere nationale democratische beweging.

Staatkundige onafhankelijkheid is een onontbeerlijke voorwaarde voor het bereiken van een ontwikkeling in een democratische en socialistische zin. Die onafhankelijkheid werd niet liefdadig geschonken, maar vaak in oorlogen, met zware offers, bevochten. Dat gebeurt tot op de dag van vandaag, met name in Afrika en Midden Amerika.

De staatkundige onafhankelijkheid luidt een nieuwe periode in, allereerst van de strijd van de volkeren voor hun vrijheid, maar ook voor de koloniale politiek, die oude doelstellingen nastreeft met nieuwe middelen.

Dit neo-kolonialisme is het kolonialisme in het tijdperk van formele nationale zelfstandigheid als overheersende staatkundige werkelijkheid in de vroegere koloniale wereld. Het neo-kolonialisme is de aanpassing van het kolonialisme aan dit nieuwe tijdvak. Het specialiseert zich in staatsgrepen en heeft, juist door de hevige tegenstand, de gegroeide tegenkrachten in de wereld en de diepere gespletenheid in het imperialistische kamp zelf, een nog grover en cynischer karakter gekregen.

Het streven van het imperialisme is nog steeds gericht op de beheersing van grondstoffenbronnen, op het veroveren van afzetmarkten en de export van kapitaal.

De imperialistische activiteiten, de neo-koloniale politiek, moeten bestreden worden in al hun verschijningsvormen.

Solidariteit met de bevrijdingsstrijd blijft een eerste plicht van de arbeidersbeweging en de communistische partijen in de hoogontwikkelde kapitalistische landen.

De CPN heeft een grote traditie van solidariteit met de revolutionaire bewegingen en de massa's in de strijd tegen de tirannie. Het optreden in eenheid met anti-koloniale en anti-imperialistische krachten loopt als een rode draad door de geschiedenis van onze partij.

Die solidariteit blijkt ook uit de steun aan acties voor de voormalige Portugese koloniën in Afrika en voor het pas bevrijde Nicaragua, waar de wederopbouw nu al goed op gang komt. Daarnaast zijn we solidair met de strijd tegen dictatuur in landen als El Salvador en Chili, die steeds meer tot ontploofing komt. Ook de strijd van het bevrijdingsfront Polisrio moet krachtig gesteund worden, evenals het zelfbeschikingsrecht van de Palestijnen, uiteraard met behoud van de nationale zelfstandigheid van alle landen in het Midden-Oosten.

Ook nu, in Indonesië, waar onder druk van voortdurende acties in Nederland en andere landen de meeste politieke gevangenen zijn vrijgelaten, is voortzetting van die strijd noodzakelijk. Want het karakter van het Suharto-bewind is geensins veranderd. Nog regelmatig worden mensen op politieke gronden gearresteerd. Nog steeds is het in dit land, dat met zijn grote olie-inkomsten èèn van de laagste inkomens per hoofd van de bevolking ter wereld heeft, verboden de in de grondwet verankerde democratische rechten uit te oefenen. Bovendien voert het generaalsregime een gruwelijke annexatie-oorlog tegen de Democratische Republiek Oost-Timor. De regering van Agt-Wiegel schijnt dit alles met welwillendheid aan te zien. We kunnen niet anders concluderen uit het voortduren van de ontwikkelingshulp die ieder jaar weer onverminderd wordt gegeven.

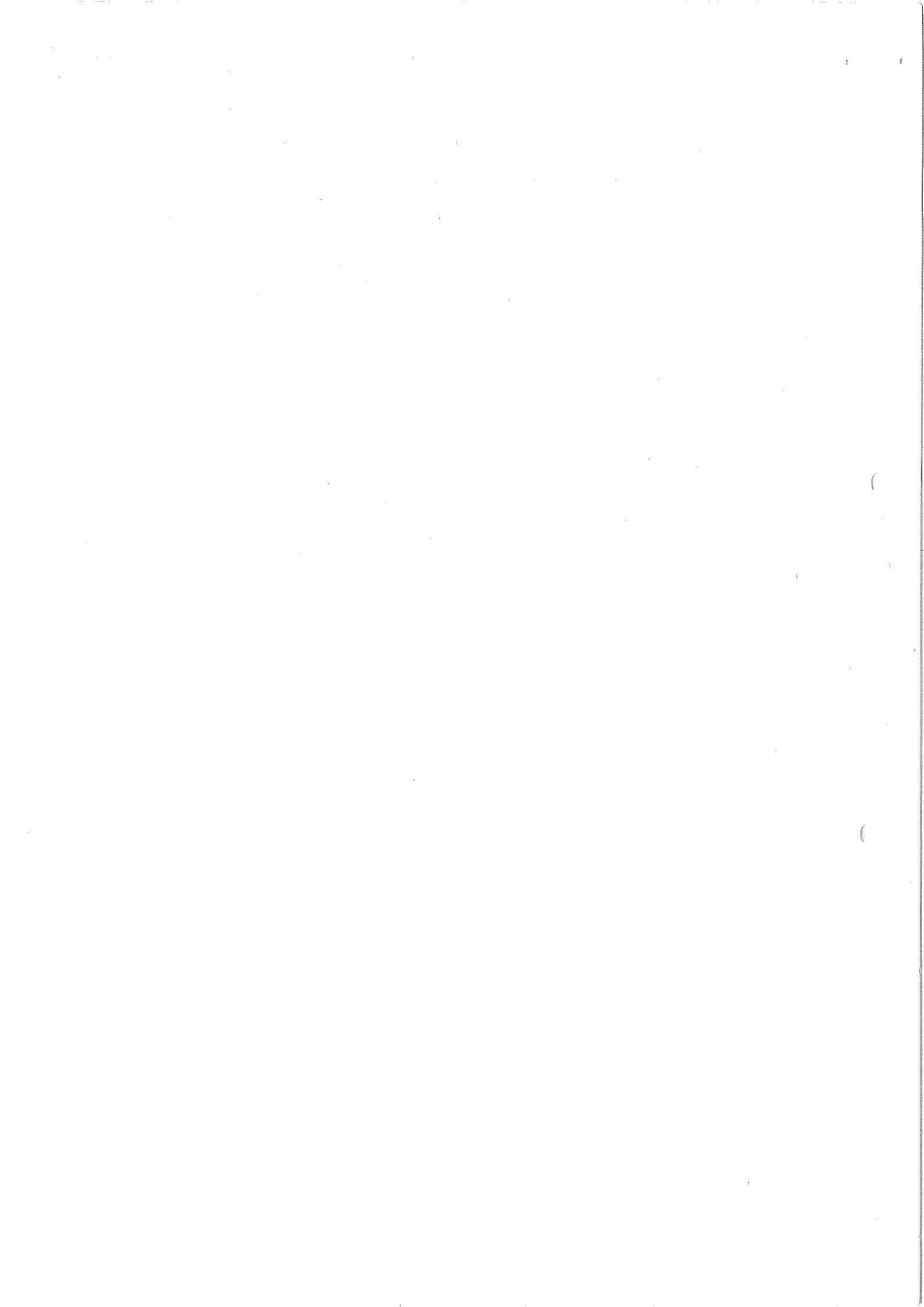
Bovendien levert deze regering oorlogsschepen en Fokkervliegtuigen aan de generaals in Jakarta alsof er geen oorlog woedt op Oost-Timor, alsof er geen onderdrukking van de Indonesische bevolking plaatsvindt en alsof de ontwapeningsnota, die volgens Van Agt en consorten de hoeksteen van het buitenland vormt, niet van toepassing is wanneer er winst gemaakt kan worden ten koste van de bevolking van Z.O.-Azië.

Ook de politiek van deze regering ten aanzien van het apartheidregime in Zuid-Afrika is uiterst dubieus.

De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties heeft herhaaldelijk opgeroepen tot een economische boycot van Zuid-Afrika. Voor Van Agt en Wiegel reden genoeg om een andere kant op te kijken als Shell-tankers dat land aandoen.

De CPN treedt op voor een effectieve boycot in het belang van de massa's in Zuid-Afrika en Namibië en de volken van de Frontlijnstaten.

Daarnaast zet zij zich in voor erkenning van bevrijdingsbewegingen als SWAPO en ANC en voor steun aan die bewegingen en aan de zogenaamde Frontlijnstaten.

DEMOKRATISERING VAN DE INTERNATIONALE VERHOUDINGEN

De politiek van de Nederlandse regering dient in veel grotere mate tegemoet te komen aan de pogingen van de ontwikkelingslanden tot het verkrijgen van grotere onafhankelijkheid. Zij dient de eisen gericht op democratisering van de internationale economische betrekkingen, zoals onder andere verwoord in het kader van de discussies over een Nieuwe Internationale Economische Orde (NIEO) te ondersteunen.

De discussie over de NIEO is het resultaat van een groot aantal tegenstrijdige tendenzen. In eerste aanzet vormt het de verzameling van eisen, waarop de Beweging van Niet-Gebonden Landen zich konden verenigen. Deze eisen omvatten een aantal fundamentele zaken zoals controle op de multinationals, herziening van het monetaire wereldsysteem en de noodzaak van ontwapening. Daarnaast worden er tal van punten genoemd die regelmatig in internationale fora op de agenda staan. Dat zijn kwesties als stabilisering van grondstoffenprijzen, betere handelsvoorwaarden voor ontwikkelingslanden en betere toegang tot de wereldmarkten en de markten van kapitalistische landen, soepeler schuldenregeling en meer ontwikkelingshulp.

Het feit dat zoveel verschillende ontwikkelingslanden tot gezamenlijke eisenpakketten kunnen komen is het resultaat van de toegenomen eenheid en het zelfbewustzijn van de landen in de Derde Wereld. Een aantal factoren hebben het steeds zelfbewuster en eensgezinder optreden van de ontwikkelingslanden in de hand gewerkt. Allereerst is dat de grandioze overwinning van het Vietnamese volk op de grootste imperialistische mogendheid, de Verenigde Staten. Van groot belang is ook de verhevigde strijd in Zuidelijk-Afrika en de overwinningen van de volken van Angola, Mozambique en Guinée Bissao/Kaap Verdië op het Portugese kolonialisme.

En wat betreft Latijns Amerika moet het ontstaan van socialistische republieken als Cuba, Granada en de val van het Somozaregiem in Nicaragua genoemd worden. Tenslotte was van doorslaggevende betekenis de eerste geslaagde poging tot de vorming van een grondstoffenkartel: de OPEC. Een deel van de ontwikkelingslanden verkreeg daarmee een sterk onderhandelingsobject: de olie.

Ontdaan van alle idealistische frasen is de NIEO vooral een nieuw onderhandelingspakket en een nieuwe onderhandelingsstrategie. In alle internationale onderhandelingen komt dit aan de orde. Momenteel zou dat weer moeten gebeuren in een nieuwe ronde van wereldwijde onderhandelingen. Dit op voorstel van de Beweging van Niet-Gebonden Landen.

De onderhandelingen hadden eigenlijk al moeten beginnen, maar met name de grote Westerse landen blokkeren iedere vooruitgang. Zij vinden eigenlijk dat dit soort onderhandelingen dienen plaats te vinden in door hen gecontroleerde organen, als het Internationaal Monetair Fonds, Wereldbank en GATT (onderhandelingsorgaan voor internationale handel). De enige reden waarom ze niet definitief afhaken is dat ze hopen via de 'wereldwijde onderhandelingen' de olielanden tot concessies te dwingen.

Propagandistisch wordt dat vertaald in formuleringen als: 'de energieproblemen van de ontwikkelingslanden moeten opgelost worden'.

De CPN is van mening dat Nederland zich van dit soort rigide benadering van de wereld-ekonomische problemen moet losmaken. Dat betekent dat de Nederlandse regering in deze kwesties een autonome opstelling moet kiezen: een opstelling los van de EEG en van de Verenigde Staten. Hiertoe zou ze aansluiting moeten zoeken bij de Beweging van Niet Gebonden Landen en -in de West-Europese verhoudingen- bij de opstelling van min of meer gelijkgezinde landen als de landen in Scandinavië.

Kontrole op multinationals

De multinationals vormen een volstrekt ongecontroleerde, ondemocratische macht in de wereld-ekonomische verhoudingen. Voor de arbeidersbeweging in de kapitalistische industrielanden en voor de progressieve beweging in de Derde Wereld is het van het grootste belang controle op deze machten te verkrijgen. De strijd van de progressieve krachten in de wereld zal uiteindelijk deze controle moeten afdwingen.

Het vraagstuk van de macht van de multinationals in het internationale ekonomische verkeer wordt in de meest beschouwingen over ontwikkelingssamenwerking systematisch verdoezeld. Bijna alle politieke partijen in Nederland en een groot aantal wetenschappers die zich met deze problematiek bezig houden (zoals Tinbergen) maken zich hier schuldig aan.

Dat is toch wel heel vreemd als we weten dat de multinationals de processen van handel, investeringen, kapitaalverkeer en overdracht van technologie bijna volledig beheersen. Het is ook vreemd omdat vele ontwikkelingslanden de rol van de multinationals in het internationale ekonomische verkeer uiterst problematisch vinden. Niet alleen van de socialistisch georiënteerde landen in de Derde Wereld komt deze kritiek. Ook de meer 'rechtse' ontwikkelingslanden staan kritisch tegenover multinationals. Ook die geven toe dat het volledig vertrouwen op het Westerse bedrijfsleven tot een grote afhankelijkheid leidt.

In het Nederlandse beleid van ontwikkelingssamenwerking vindt men niets van deze geluiden terug. Integendeel, door de Nederlandse regering wordt deelname van het 'particuliere bedrijfsleven' aan de ontwikkelingssamenwerking zonder enige restrictie gestimuleerd. Het moet om 'ontwikkelings-relevante' activiteiten gaan, zegt de regering. Maar met een dergelijke vage omschrijving kunnen de concernbazen natuurlijk wel uit de voeten.

Zo kon het de afgelopen jaren gebeuren dat Philips geld kreeg voor het opzetten van een vestiging in Mexico en Unilever voor een fabriek in Ghana. Via exportkredietgaranties en gelden uit het zogenaamde 'Pronk-potje' voor herstructurering kregen tal van concerns direct 'ontwikkelingshulp' toegeschoven.

Nederland steekt trouwens ongunstig af door een volkomen gebrek aan bepalingen die enige controle op multinationals garanderen. De in het parlement gestelde eisen voor een parlementair onderzoek naar de schadelijke effecten van het gedrag van multinationals worden door de rechtse meerderheid steeds afgewezen.

Met veel gezucht en gekreun werd dan in 1980 eindelijk een klein beging gemaakt met deze controle. Onder voorzitterschap van Marcus Bakker werd een parlementaire commissie ingesteld die een onderzoek moet doen naar de rol van Nederland bij het tot stand komen van internationale gedragsregels voor multinationals en naar mate waaraan Nederland zich daaraan houdt.

Uiteraard vinden de ondernemers, bij monde van het VNO, zelfs dit al te ver gaan. Het instellen van deze commissie is echter een belangrijke aanzet tot verdergaande maatregelen.

Op internationaal niveau zijn en worden er pogingen gedaan om meer greep te krijgen op de multinationals. Zo bestaan er al 50 jaar de zogenaamde normen van Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) betreffende werkgelegenheid, opleidingskansen, arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden. Deze normen gaan al lang niet ver genoeg meer, omdat ze bijvoorbeeld niets zeggen over vakbondsvrijheden en -rechten. Wij zijn, met de vakbeweging van mening dat de regeling van dit soort rechten van primair belang is voor de progressieve beweging in de Wereld.

In het kader van de Verenigde Naties is een speciale commissie al vele jaren bezig een gedragscode voor multinationals te ontwerpen. Vanwege zeer grote meningsverschillen is dat nog niet gelukt. De Westerse landen en de multinationals dulden een dergelijke aantasting van het 'vrije marktverkeer' (sic!) niet.

De ontwikkelingslanden streven wel naar een internationale regeling en stellen terecht dat er helemaal geen sprake is van 'vrije marktverkeer'. Het zijn juist de multinationals die hieraan een einde hebben gemaakt. De ontwikkelingslanden brengen ook naar voren dat multinationals vaker een negatieve dan een positieve bijdrage leveren aan de democratisering van de internationale verhoudingen.

De multinationals leveren ook geen bijdrage aan de ontheffing van economische onevenwichtigheid tussen ontwikkelde en ontwikkelingslanden.

De CPN is van mening dat de progressieve beweging in Nederland bij deze opvattingen aan moet sluiten. Controle op het doen en laten van multinationals is een belangrijke zaak voor de progressieve beweging waar ook ter wereld.

Hervorming van het monetaire wereldstelsel

De kritiek van de ontwikkelingslanden op het huidige monetaire wereldstelsel richt zich vooral op het Internationale Monetaire Fonds (IMF) en op de Wereldbank (WB). Veelvuldig is de kritiek op de buitengewoon strenge voorwaarden die IMF en WB stellen alvorens leningen te verstrekken. De schuld ontwikkelingslanden - en daarmee hun leningbehoeften - zijn dermate hoog dat de meeste ontwikkelingslanden niet ontkomen aan de voorwaarden van het IMF en WB. Hoe streng de voorwaarden van het IMF zijn blijkt wel uit het feit dat een groot aantal ontwikkelingslanden particuliere bankleningen preferen boven IMF-leningen. Ze moeten kiezen tussen twee kwaden.

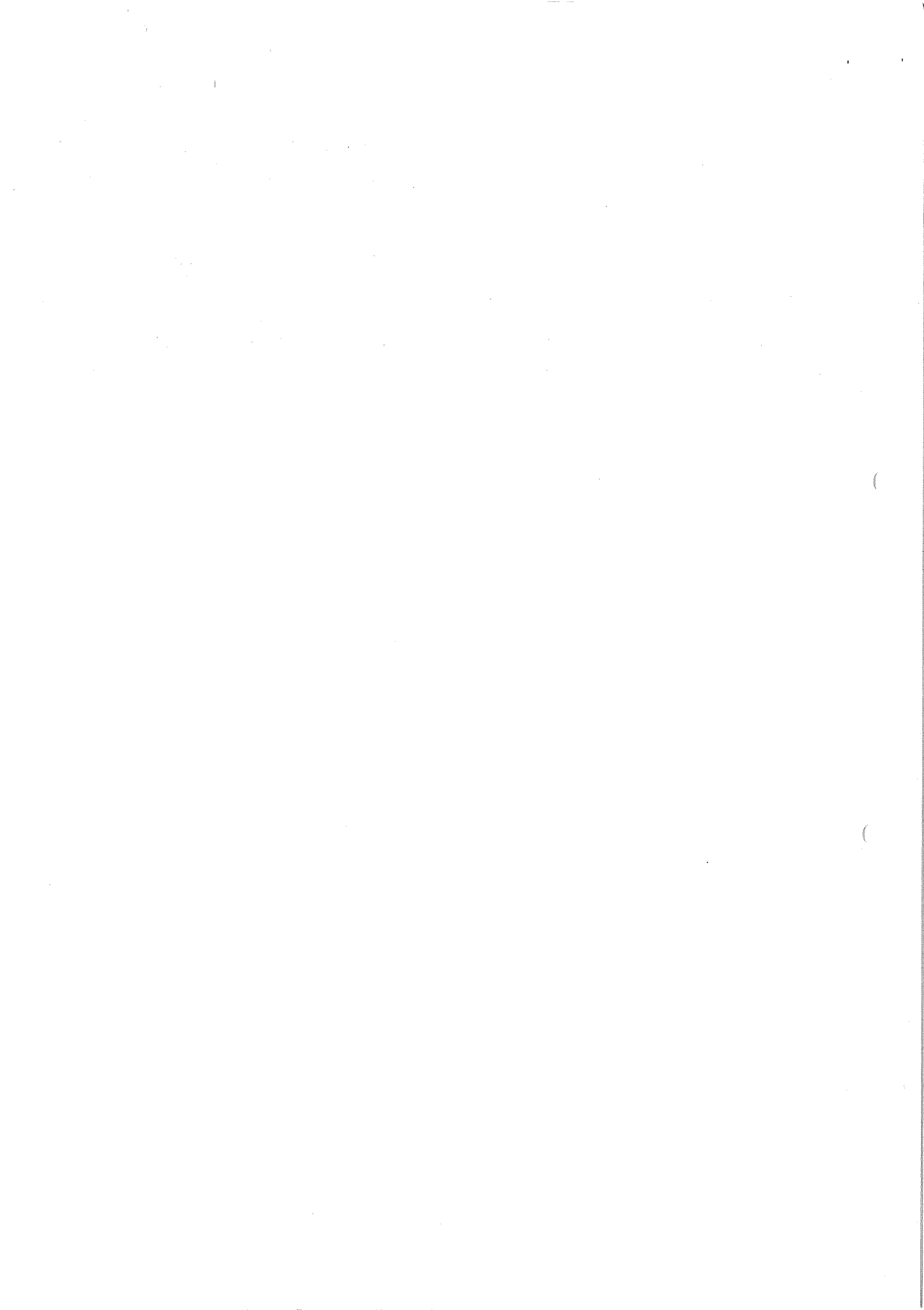
De macht binnen IMF en WB ligt voor 90% in handen van de Westerse kapitalistische landen. Zij hangen denkbeelden aan over internationale economische en financiële politiek die de ontwikkelingslanden geen stap vooruit brengen. Velen verwijten het door Westerse belangen en maatstaven geleide IMF dat het drukmiddelen hanteert die gelijk staan met regelrechte inmenging in de binnenlandse politiek en ondermijning van het wettig gezag. Dat geldt ook voor de Wereldbank. Het IMF-optreden gaat vaak vooraf aan of gepaard met militair ingrijpen en staatsgrepen (bijv. Chili en Turkije).

De ontwikkelingslanden stellen dat het IMF en de WB niet meer in staat zijn iets te doen aan de economische problemen van de Derde Wereld. Ze zijn het erover eens dat de enige manier om dit te veranderen is, dat ze meer invloed krijgen op de besluitvorming in deze organen.

De CPN ondersteunt deze eis van de ontwikkelingslanden voor meer controle op IMF en WB.

Daarnaast ondersteunen we eisen met betrekking tot de oprichting van fondsen die geheel of grotendeels gecontroleerd worden door de ontwikkelingslanden.

Bij voorbeeld het door President Castro gelanceerde Fonds voor Industriële Ontwikkeling van \$ 300 miljard voor de komende 10 jaar. In het algemeen ondersteunen wij de door de Beweging van Niet-Gebonden Landen gestelde eis van een meer op de Derde Wereld toegesneden monetaire instelling. Inmenging door IMF en WB in de binnenlandse politiek wijzen wij volledig af.

VREDE EN ONTWIKKELING.

Bewapening en oorlogsdreiging nemen op wereldschaal steeds meer toe. In dit proces worden ook meer en meer de staten van de Derde Wereld betrokken. Daartegenover staat een massaler wordende strijd in de rijke kapitalistische landen voor vrede, veiligheid en ontspanning. Bovendien is er in de Derde Wereld overal een opblazende bevrijdingsstrijd tegen neo-kolonialisme, repressie en racisme die bijvoorbeeld in Vietnam, Nigaragua en Zimbabwe al tot klinkende successen heeft geleid. Naarmate deze strijd op twee fronten zich verbreedt en verdiept en nauwer en doelbewuster met elkaar wordt verbonden, openen zich perspectieven en mogelijkheden binnen ontwikkelingslanden om inhoud te geven aan een politiek van grotere nationale zelfstandigheid en sociale vooruitgang.

Beide bewegingen hebben immers belangrijke strijdpunten gemeenschappelijk.

Het voorkomen van een wereldoorlog en het blokkeren van materiële en sociale vooruitgang ten gevolge van steeds verdere oplopende bewapeningsuitgaven is voor beide van levensbelang. Bovendien zijn de exponenten van de uitbuiting en militarisering van de ontwikkelingslanden veelal dezelfde krachten waartegen de vredesbewegingen in de rijke geïndustrialiseerde landen hun strijd voeren. Het spreekt wel haast vanzelf dat de bevrijdingsbewegingen en progressieve krachten in ontwikkelingslanden hun strijd ook onder zeer verschillende historische en maatschappelijke omstandigheden voeren.

MILITARISERING 3e WERELD.

De omvang van de militaire uitgaven in de landen van de Derde Wereld is met sprongen omhoog gegaan. Tussen 1960 en 1977 heeft er bijna een viervoudiging plaatsgevonden. Het aandeel in de bewapeningsuitgaven van de hele wereld is in die periode verdubbeld. De militaire uitgaven stegen bijna twee maal zo snel als het bruto nationaal product. Het aantal militairen nam in die 17 jaar met ruim 56% toe.

De wapens en wapensystemen die ontwikkelingslanden aanschaffen zijn bijna geheel afkomstig uit importen. De grote wapenleveranciers van de Derde Wereld zijn de Verenigde Staten en de Sowjet Unie, de twee grote mogendheden en het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk, de grote koloniale machten van weleer. Maar ook andere landen met geringere wapenexporten zijn voor de bewapening van bepaalde ontwikkelingslanden belangrijk. Van de totale wapenexporten gaat ongeveer 70% naar de ontwikkelingslanden. Terwijl de wapenhandel met de Derde Wereld van 1960 tot 1977 met zo'n 400% gestegen is, nam in die periode de totale ontwikkelingshulp slechts met zo'n 80% toe. Onder die wapenhandel valt in toenemende mate ook technologisch hoogwaardig wapentuig. In toenemende mate valt hieronder ook export van nucleaire technologie naar landen in de Derde Wereld die het non-proliferatie verdrag niet hebben ondertekend zoals Pakistan en Zuid Afrika.

Het zou al te gemakkelijk zijn om de militarisering in de ontwikkelingslanden uitsluitend op te hangen aan de agressieve exportpolitiek van enkele wapengiganten of de grootheidswaan en verspilzucht van dictatoriale regimes in ontwikkelingslanden.

Dit vraagstuk is een onderdeel van internationale politiek en economische machtsstrijd.

Maar het hangt ook samen met specifieke interne politieke en economische problemen binnen die landen zelf. Factoren die ten grondslag liggen aan de groeiende militarisering van de Derde Wereld kunnen als volgt worden samengevat.

- Wapenproducerende landen dringen in hun strijd om politieke en economische invloedsferen en bij hun pogingen om landen los te weken uit bepaalde machtsblokken, ontwikkelingslanden militaire 'hulpprogramma's' op. Deze programma's zijn meestal de eerste stappen in een proces van steeds verdergaande militarisering.

- De wapenindustrie in de geïndustrialiseerde kapitalistische landen is er op uit om meer winst te maken en door middel van technologische vernieuwingen een groter aandeel te krijgen in de lucratieve internationale wapenhandel. Bij vermindering van de wapenexport komen een groot aantal hoogwaardige arbeidsplaatsen in het geding. Dit geeft de wapenlobby een belangrijk middel in handen om hun eigen regeringen via het buitenlands beleid actief bij de wapenhandel te betrekken.

Het teruggrijpen naar het argument van werkgelegenheid ter rechtvaardiging van wapenleveranties komt in alle duidelijkheid naar voren rond de omstreden levering van duikboten aan Taiwan.

- Ter verhulling van een falend eigen ontwikkelingsbeleid proberen veel ontwikkelingslanden kapitaal aan te trekken en te mobiliseren. De concurrentie tussen ontwikkelingslanden die daarvan het gevolg is, geeft grote bedrijven, handelondernemingen en banken gelegenheid om hun eisen ten aanzien van de bescherming van hun belangen op te schroeven. De waarborg daarvoor wordt veelal gezocht in een versterking van het militaire apparaat.

- De politieke onafhankelijkheid van veel ontwikkelingslanden is vaak geenszins de afronding geweest van een democratisch proces. Koloniale mogendheden hebben kunstmatig grenzen getrokken en progressieve bewegingen via repressie buitengesloten. De conflictstof heeft zich daardoor opgestapeld. Bij veel regeringen is de steun van de bevolking minimaal. Vaak stuiten ze zelfs op openlijk verzet. Dit maakt het veelal voor de machthebbers noodzakelijk om op grote schaal wapens aan te schaffen om conflicten aan hun grenzen of interne politieke problemen met een beroep op wapens in hun voordeel te kunnen beslechten.

- Een belangrijke drijfkracht achter de militarisering in ontwikkelingslanden vormt de legerleiding. Niet alleen behoort ze qua sociale herkomst meestal tot de economische machtsgroepen in hun land, maar haar politieke macht ontleend zij rechtsstreeks aan de omvang en de kwaliteit van de wapens die ze onder hun controle hebben. De verstreking van haar politieke macht valt daarom samen met de opvoering van de bewapening.

MILITARISERING EN ONDERONTWIKKELING.

Dit proces van militarisering heeft verstrekkende gevolgen. Kort samengevat komen die op het volgende neer:

- in ontwikkelingslanden worden in verhouding tot hun nationale inkomens grote sommen gestoken in leger en bewapening.

Percentages als 30 à 40% van het nationale budget zijn geen uitzondering. Dit betekent dat er een enorm beslag gelegd wordt op grondstoffen gespecialiseerde mankracht en geld die daardoor niet productief kunnen worden aangewend. En dat terwijl er een grote ontwikkelingsbehoefte bestaat en steeds grotere delen van de bevolking onder erbarmelijke omstandigheden moeten leven. Ook is er een tendens om kostbare infrastructurele projecten uit te voeren die aansluiten op de vereisten van hoogwaardig technologisch wapentuig, maar ver af staan van de locale behoeften.

- De omvang van de wapenimporten in de ontwikkelingslanden betekent een enorme druk op de betalingsbalans en een verzwaring van de schuldenlast. Productieve importen die de basis zouden kunnen leggen voor een meer onafhankelijke industrialisering worden daardoor teruggedrongen. De afhankelijkheid van directe buitenlandse investeringen wordt groter en de druk om de economie om te buigen naar export om de inkomsten te vergroten neemt toe. De mogelijkheden voor een ontwikkeling gericht op de sociale en economische behoeften van de bevolking raken steeds verder uit het gezichtsveld.

- De laatste jaren is er in de ontwikkelingslanden in toenemende mate naar de wapens gegrepen om politieke en maatschappelijke problemen op te lossen. Daarbij zijn de militairen duidelijk op de voorgrond getreden. Het is niet gemakkelijk om in algemene bewoordingen iets te zeggen over de rol van de militairen. Binnen de groep van militairen bestaan klassen onderscheidingen en tegenstellingen, waardoor hun politieke activiteiten zich in verschillende richtingen kunnen bewegen. Soms kunnen militairen in politiek opzicht een progressieve doorbraak forceren, maar hun vermogen om een land lang langdurig democratisch te regeren moet - tegen de achtergrond van ervaringen - niet al te hoog worden aangeslagen. Onderschikking van politici en politieke partijen, muilkorving van de vrijheid van meningsuiting, het elimineren van vakbonden, onderdrukking van bevrijdingsbewegingen en het vertrappen van mensenrechten, dat alles is de meest gangbare praktijk wanneer militairen hun greep op de politiek vergroten. Naar voorbeelden, ook zeer recente, hoeft men niet ver te zoeken. Chili en Turkije liggen nog vers in het geheugen.

VOOR EEN WERKELIJKE ONTWIKKELINGSHULP.

Binnen de groep van zogenaamde 'rijke' landen, behoort Nederland tot de landen die per hoofd van de bevolking het meest besteden aan ontwikkelingshulp.

Dit jaar is er op de begroting iets meer dan vier miljard uitgetrokken voor ontwikkelingssamenwerking. Het is een opvallend feit, dat in een tijd waarin er op alles behalve defensie wordt bezuinigd, er in de Tweede Kamer zo'n grote overeenstemming is over de hoogte van de begroting voor ontwikkelingssamenwerking. Alleen de VVD en de kleine rechtse partijen willen af en toe nog wel eens suggereren en dat er ook op ontwikkelingshulp bezuinigd zou moeten worden.

Lange tijd is het zo geweest, dat ontwikkelingshulp werd aangeprezen als de oplossing voor de honger en armoede in de Derde Wereld.

In toenemende mate is vast komen te staan dat de zaak bepaald niet zo ligt. Vooral ook de kritiek uit de Derde Wereld landen zelf heeft dat duidelijk gemaakt.

Het grootste gedeelte van de uitgaven, die vallen onder de begroting voor ontwikkelingssamenwerking komt niet ten goede aan de bevolking in de Derde Wereld.

Wat te denken van:

- leningen, lang niet altijd onder de voor ontwikkelingslanden meest gunstige voorwaarden;
- verkapte - of echte exportsubsidies voor de Nederlandse concerns;
- de financiering van wegen, havens en spoorlijnen, slechts bedoeld om de multinationale in staat te stellen hun grondstoffenroof tot nieuwe gebieden uit te breiden;
- hulp, die in feite neerkomt op steun aan corruptie, neokoloniale regimens.

De ontwikkelingssamenwerking is nog voornamelijk het rijk van de mooie woorden en de zonnige bespiegelingen over de Nederlandse goedgevigheid.

In één moeite door wordt de Nederlandse werkers aangepraat dat het loon wat zij inleveren aan de bevolking in de Derde Wereld ten goede komt. Maar voor het grootste deel van de Nederlandse ontwikkelingshulp geldt, dat wat uit de broekzak van de Nederlandse belastingbetaler verdwijnt twee of driedubbel in de vestzakken van de multinationals weer tevoorschijn komt.

Wij willen hier geen pleidooi houden voor verlaging van de ontwikkelingshulp. Het gaat om een andere ontwikkelingshulp. Om hulp, die beantwoordt aan de solidariteit van de Nederlandse bevolking met de strijd voor nationale onafhankelijkheid en de bevrijding van neokoloniale onderdrukking. Om daadwerkelijke steun aan allen die pogen een uitweg te bevechten uit het neokoloniale web van afhankelijkheidsrelaties, waarin de Derde Wereld landen verstrikt zitten. Om vermeerdering van de hulp, daar waar de mogelijkheden zich voordoen, om een werkelijk zelfstandige economische ontwikkeling te bewerkstelligen.

KANALEN.

De Nederlandse ontwikkelingshulp loopt in hoofdzaak via vier verschillende kanalen, namelijk:

- De Nederlandse overheid
- Nederlandse particuliere organisaties
- De EEG
- Internationale organisaties, als de V.N. het Internationale Monetair Fonds (IMF) en de Wereldbank.

Aan elk van deze kanalen zijn voordelen en nadelen verbonden. Een belangrijk nadeel van de ontwikkelingshulp die rechtsstreeks door de Nederlandse overheid besteed wordt is, dat het voor een deel nog gebonden hulp is.

De ontwikkelingslanden zijn verplicht om met het geld dat zij krijgen of lenen bestellingen te doen bij Nederlandse bedrijven. Een voordeel van de hulp via de Nederlandse regering is dat de besteding ervan onder grotere controle staat van het parlement en van de solidariteitsbeweging met de Derde Wereld in Nederland.

Een duidelijk voorbeeld van de hulp via particuliere organisaties is, dat deze hulp vaak direct organisaties van de bevolking in de Derde Wereldlanden bereikt en dus niet, zoals de hulp van regering naar regering, aan diverse strijkstokken kan blijven hangen.

Een groot nadeel van de hulp via de EEG is, dat deze heel direct als onderhandelingsobject wordt gebruikt. De ACS landen, die met de EEG landen de zogenaamde verdragen gesloten hebben, hebben zich daarmee moeten verplichten als tegenprestatie te zorgen voor een veilige aanvoer voor de EEG strategische grondstoffen.

Een veel genoemd voordeel van de hulp via internationale organisaties is dat deze hulp ongebonden is. Voor de ontwikkelingslanden heeft hulp via de VN bovendien als voordeel dat zij niet afhankelijk is van politieke fluctuaties op korte termijn (vergelijk de Nederlandse hulp aan Cuba). Daar staat tegenover dat organisaties als IMF en Wereldbank worden gecontroleerd door de imperialistische landen. De ontwikkelingslanden hebben er nauwelijks een stem in. De hulp wordt dan ook gegeven onder zulke voorwaarden, dat ze niet de bevolking in de Derde Wereld, maar slechts het buitenlandse kapitaal daar ten goede komt.

Bij de ontwikkelingslanden bestaat de behoefte aan een nieuw ontwikkelingsfonds, zoals dat is vastgesteld door Fidel Castro, de huidige voorzitter van de Beweging van Niet- Gebonden Landen.

Dit plan houdt in, dat er voor de komende tien jaar naast de bestaande kanalen een nieuw fonds gecreëerd zal worden van 300 miljard dollar, dat besteed wordt door de Ver.Naties. Dat zou neerkomen op 30 miljard per jaar, ruim minder dan één tiende van wat er jaarlijks aan bewapening wat er jaarlijks aan bewapening in de wereld besteed wordt.

KRITERIA.

Tijdens het kabinet Den Uyl werden er criteria opgesteld voor de besteding van Nederlands ontwikkelingsgeld. Hulp zou besteed moeten worden in de armste landen en voor de armste bevolkingsgroepen, in landen, waar er een duidelijke behoefte aan was en in landen waar de sociaal-economische politiek erop gericht was de gehele bevolking er van mee te laten profiteren.

Het opstellen van deze criteria heeft er slechts in beperkte mate toe bijgedragen dat de Nederlandse hulp beter besteed werd. In de eerste plaats omdat de regering Den Uyl zijn eigen criteria niet al te strikt toepaste. Daarnaast evenzeer omdat die criteria te vaag zijn.

Een duidelijk voorbeeld daarvan is Indonesië.

Zoals bekend vond in 1965 in Indonesië een staatsgreep plaats, waarbij naar uiteenlopende schattingen 500.000 tot één miljoen vooruitstrevende mensen werden vermoord. Alle democratische organisaties werden verboden en de macht kwam in handen van een groep corrupte generaals onder leiding van Suharto.

Deze bloedige staatsgreep werd op alle effectenbeurzen met gejuich ontvangen. Het buitenlandse kapitaal en de ontwikkelingshulp stroomden toe. Er begon een rooftocht naar de Indonesische rijkdommen, die zijn weerga in de geschiedenis niet kent.

Het argument waarmee de regering Den Uyl en ook de regering van Agt/Wiegel de ontwikkelingshulp aan Indonesië verdedigde is, dat men erin hoopte te slagen de zogenaamde allerarmsten in dat land te bereiken.

Tot op heden is er geen bewijs geleverd dat dit ooit gelukt is. Wel is veelvuldig aan het licht gekomen dat de Nederlandse ontwikkelingshulp de generaals in Djakarta geen windeieren legt en dat het vooral grote concerns geweest zijn die van de miljoenen ontwikkelingshulp voor Indonesië hebben geprofiteerd.

Hoe is het mogelijk - zo vraagt men zich af - om die allerarmsten te bereiken wanneer die eerst beroofd zijn van hun organisaties, de democratische partijen, de vakbonden, de boerenorganisaties en de jongeren- en vrouwenorganisaties.

De uitgebreide solidariteitsacties met het geknechte Indonesische volk onder de leus 'geen cent voor Suharto' hebben in brede kringen verzet losgemaakt tegen de ontwikkelingshulp voor Indonesië.

Indonesië is echter nog steeds één van de landen waar de meeste ontwikkelingshulp naar toe gaat.

Aan de Nederlandse ontwikkelingshulp moet de eis gesteld worden, dat deze slechts daar besteed wordt, waar de bevolking en haar organisaties het recht hebben om in vrijheid op te komen voor hun belangen. Daar waar actieve vakbonden, boerenorganisaties en vrouwenorganisaties over democratische rechten beschikken bestaat een garantie, dat ontwikkelingshulp werkelijk aan de bevolking ten goede komt.

VERZELFSTANDIGING.

Als voor één terrein geldt, dat onder het kabinet Van Agt/Wiegel de uitspraken bloemrijker worden naarmate de politiek verslechterde, dan is dat de ontwikkelingssamenwerking.

Eén van de officële doelstellingen van het Nederlandse hulpbeleid heet de 'verzelfstandiging' van de ontwikkelingslanden te zijn. Hierin klinkt het streven van de Derde Wereld landen door naar een grotere economische onafhankelijkheid om zich te kunnen onttrekken aan de minderwaardige positie, die het imperialisme hen in de wereld-economie heeft toebedeeld.

Wanneer we naar het werkelijk gevoerde beleid kijken tonen de wapenfeiten van minister de Koning ons een geheel ander beeld.

Ongetwijfeld is het grootste schandaal van zijn beleid de stopzetting van de hulp aan Cuba. De Nederlandse ontwikkelingshulp werd hier besteed aan de inrichting van enkele ziekenhuizen. Door de plotselinge stopzetting van de hulp aan Cuba werd de aanschaf en vervanging van medische apparatuur ernstig bemoeilijkt. Juist Cuba is een land, dat voldoet aan de belangrijke 3e criterium.

Een ander voorbeeld is Guinee Bissau en Kaap Verde die enkele jaren zogenaamde wederopbouw hulp ontving. Dit jaar kreeg dit land te horen dat deze hulp zal worden afgebouwd. Is de wederopbouw van Guinee voltooid? Geenszins. Voldoet Guinee niet aan de criteria? Zeker wel. Door de stopzetting van de hulp dreigen de resultaten van enkele projecten uit de voorgaande jaren geheel verloren te gaan.

Versterking van de economische zelfstandigheid van de Derde Wereld-landen dient een eerste doelstelling van de Nederlandse ontwikkelings-samenwerking te zijn. Nederlandse ontwikkelingshulp moet daarom vooral besteed worden in die landen, die een economische politiek voeren die daarop is gericht en een politiek voert, waarin de behoefte van de bevolking centraal staat.

Minister de Koning heeft die doelstelling slechts lippendienst bewezen om de activiteiten van de grote concerns niet in de wielen te rijden. Het is tijd voor een andere politiek: voor een werkeleijke ontwikkelings-hulp.

.....